

SULTAN VELED (1226-1312)'İN ŞİİR SANATI VE TÜRK ŞİİR GELENEĞİ

M.S. FOMKIN

Ben bildirimini bu mükemmel şehirde okumayı kendim için çok büyük bir şeref sayıyorum; Türk edebiyatının kurucularından biri olan meshur şeyh Muhammed Bahaeddin Sultan Veled kadim Konya'da medfundur, *بسرده لا حمد*
قد مس الله

Bildirimim konusu, Sultan Veled'in Türk manzumelerinin şiir sanatıdır. Burada onun üç cephesi: 1) ses yapısı, 2) şiir kelime hazinesi, 3) şiir söz dizimi, cepheleri ele alınacaktır:

1) Sultan Veled'in Türkçe gazellerinin ses yapısında zengin aliterasyon görülür. "*Senün yüzün güneşdür yoksa aydur...*" matlalı gazeli örnek olarak alalım (onun metni rapora ilişiktir):

Sinüñ yüzüñ güneşdür yoksa aydur
Canum aldı gözün daki ne aydur?

Binüm iki gözüm bilgil canum sen
Bini cansuz koya sen sen bu geydür.

Gözümden çıkma kim bu yer sinündür
Binüm gözüm sana yahşı saraydur.

Ne okdur bu ne ok kim degdi sinden
Binüm boyum sünüydi şimdi yaydur.

Temaşaçün berü gel kim göre sen
Nete gözüm yaşı ırmak u çaydur.

Sinün boyun budağdan ağdı geçti.
Cihan emdi yüzünden yaz u yaydur.

Bu gün ışkun odından ıssı alduh
Bize kayu degül ger kar u kaydur.

Bana her gece sinden yüz bin assi
Binüm her gün işim sinden kolaydır.

Veled yohsuldu sensüz bu cihanda
Sini buldı bu gezden beg u baydur.

Bu gazelde sözler, mısralar ve beyitler arasındaki aliterasyonlar pek çoktur. Bu bakımdan özel bir sanat usulü dikkatimizi çekiyor. Bu aliterasyon ayırması diye bir usuldür. Bu hâlde top yekûn denilen (totalize eden) bir sözde diğer sözlerin bütün aliterasyonları var. Örneğin, 6. beyitte: “sinün boyun budağdan ağdı” –burada “budağdan” top yekûn (totalize eden) sözdür. Bu sözde, mısranın sessizlerinin çoğu var. “Emdi yüzünden yaz u yaydur” –burada “yüzünden” top yekûn sözdür. 5. beyitte “temaşaçün” böyle sözdür. Bu söz birinci mısradadır, onun aliterasyon kompleksi ise ikinci mısradadır.

Veznin aynı durumundaki sessizlerin değişik mısralarda tekrarlanması da ilginç bir şeydir. Böyle tekrarlar mısraların ses koşutluğunu yaratıyorlar. Bildiriye ilişik olan şema bunu gösteriyor:

a	si	nün	gü	neş	dür	yok	sa	ay	dur	
1	b	ca	nım	gö	zün	da	ki	ne	ay	dur
	a			bu	dağ	dan				
6	b			yü	zün	den				
7	a			o	dın	dan				
	a	ba	na	ce	sin	den				
8	b	bi	nüm							
			her							
9	b			bu	gez	den				

Bu gazelde aliterasyon mısraların ve bütün beytin birleşik ses vermesini yaratıp beytin ve bütün gazelin tek sanat izlenimini bırakıyor. Şairin bu usulü bile bile kullandığı apaçıktır. Bu gibi ses yapısının usulleri Yunus Emre'nin metinlerinde de var. Yunus Emre de mısraların ses benzeşmesini sağlamağa çalışıyordu:

Bildüm gelenler geçtiler
Gördüm konanlar göçtüler.

Böyle ses yapısı beytin gerek manasını gerek duygusal etkisini zenginleştiriyor.

Sultan Veled'in Türk gazellerinin beytleri arasındaki aliterasyon beytlerin bağlantısının problemi için yeni bilgiler veriyor. Bilindiği gibi beytlerin bağlantısı gazelin yapısının asıl problemlerinden biridir. İncelenen gazelde böyle ses bağlantısı 3. ve 4. beytlerin ikinci mısraları arasında var:

3- b	bi	nüm	gö	züm		sa	na	yah	şı		sa	ray	dur
4- b	bi	nüm	bo	yum		sü	nü	ydi	şim		di	yay	durdur

Bildiriyeye ilişik olan şemada iki tamamen bakışık aliterasyon sırası görülür. Sonuç olarak bu beytler arasında ses benzeşmesi ortaya çıkıp bu beytleri birbirine bağlar.

Gazelin bütün beytlerinde “un /ün–um /üm” şekli olan başlangıçta yineleme vardır. Bu ses kompleksi hem kompozisyon hem de anlam görevini yapar. O, birinci beytin “yüzün, gözün, canum” sözlerinin çağrışımını verir. Bu çağrışım ses ve mana mübalağasını yaratıp metnin ana fikrine işaret ediyor.

Benzer usulleri Yunus Emre geniş bir tarzda kullanıyor. Onun şiirinde de beytlerin ses bağlantısı kompozisyon ve anlam görevini yapar. E. Cavelidze bunu iyi gösterdi. O, Yunus Emre'nin Türk Halk Edebiyatının zengin geleneklerini devam ettirip Divan Edebiyatının ses yapısını zenginleştirdiğini sanıyor. Bence, iki şair, önce gelen Türk geleneğine yöneldi. Onların sanat usullerinin benzeyişi bunu doğruluyor.

Böylelikle Sultan Veled'in Türk gazellerinin zengin aliterasyonu var. O kompozisyon ve anlam görevini yapar. Fakat aliterasyon gazelin mecburî belirtisi değildir. Arap-Fars şiir sanatı aliterasyonu değil yalnız kafiye göz önüne alıyordu. Sultan Veled'in Türk gazellerinin zengin aliterasyonunun varlığı bence şöyle anlaşılır. Sultan Veled kendi Türk manzumelerini o zaman öz yazılı edebiyata sahip olmıyan Anadolu Türkleri için yaratıyordu. Fakat aynı zamanda büyük ve zengin Türk Sözlü Edebiyatı mevcut olmuştu. Bu sözlü edebiyatta şiirin ses yapısı Türk kavramında yaşamıştı. Sanıyorum ki Sultan Veled'in Türk gazellerinin aliterasyonu Türk Halk Edebiyatının bir usulüdür. Şair, bu usulü bile bile kullanarak kendi şiirinin şeklini Türk halk şiirinin şekline yaklaştırıyor. Bunun için dinleyiciler bu şiirleri kolay benimsemişler. Sonucunda Sultan Veled'in Türkçe manzumeleri ortaçağ Anadolu'sunun halkı arasında meşhur imiş. Benim yazılarımın birinde Leningrad el yazmalarının esasında bunu gösterdim.

Sultan Veled'in Türk şiir sanatı sinkretik olarak Arap-Fars ile Türk halk şiir sanatının düzgülerini birleştiriyor. Şairin Türk ile Fars gazellerini karşılaştırırken bunu görebiliriz. Türk gazellerinin mısralarının yüzde kırk üçü baş-

langıçtaki aliterasyon hamil olur. Fars gazellerinin mısralarının yüzde yalnız on yedisi başlangıçtaki aliterasyonu haiz *olur*. On yedi ve kırk üç rakamları Konya sofisinin Farsça ve Türkçe şiirlerindeki başlangıçtaki aliterasyonun değişik önemini gösteriyorlar. Bu da değişik görev demektir. Farsça metindeki aliterasyon süs öğesidir. Türkçe metindeki aliterasyon kompozisyon öğesi olup nazım metninin esas belirtilerinden biridir. Sultan Veled'in Türk gazellerinin ses yapılışında pek eski Türk estetik tasavvurları görülür. Bu tasavvurlara göre türlü ses tekrarları iyi estetik değer olarak idrak edilmişlerdi. Ortaçağ Türk nazım estetiğinde böyle tasavvurlar ezelden beri mevcuttur. Onlar XI. yüzyılın eserlerinde açık açık görülür –Balasagunlu Yusuf'un ünlü "Kutadgu Bilig"inde ve Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü lûgati't-Türk" ünde. "Kutadgu Bilig"den bildiriye alınan şu örnekler bunu gösteriyorlar:

Üç yazkı yıldız üç yaykı bil
Üç küzki yıldız üç kışkı bil

Karışmaz yağlar yaraştı için
Körüşmez yağlar kötürdi için

Yayıg kutka avnıp küvenür kürer
Yagız yır katında yürekin yirer

Bitigü bile koldı kagıd tetig
Bayat atı birle bitidi bitig

İ. V. Stebleva gösterdi ki "Divan"ın şiirlerindeki aliterasyon Türk geleneğine bağlı olan bir usuldür. Meselâ:

Kırkıb atıg kemşelim
Kalkan zünün çömşelim
Kaynab yana yumşalım
Katğı yağı yuvılsım

Aynı estetik tasavvurlar X. yüzyılın eserlerinde de görülebilir, örneğin, "İrk bitig"te. Gelişmiş aliterasyon sistemi bu eski Türk eserinin ses yapısının ayrıca vasfını teşkil eder. "İrk bitig"te aliterasyon hem kompozisyon hem de vezin görevini yapar. Sözlerin seçilmesi, yazanın belirli estetik düz-güye uyduğunu gösteriyor, meselâ:

Togan kuş Tenri'den kodı
Tabuşgan tipen kapmış
Togan kuş tırnakı
Suçulunmuş yana tıtınmış

Aynı estetik tasavvurlar eski Uygur eserlerinin ses yapısında belirir, örneğin, “Altun yaruk”ta ve “İnsadi -sutra”da. Uygur Edebiyatının eserlerinde de başlangıçtaki aliterasyon sanat, nazım metninin belirtisidir. Meselâ: “İnsadi-sutra”da:

Ot çumgenlerig açā
Oy yerlerig kaza
Mandalları bayu
Mahişvarig okıyu
Azrua tengrig ume ödümü
Kaşguk üze yerig sança
Kapırığı üze yerig yırtışkayu

Aynı olaylar daha erken yetişen Manihaizm nazım metinlerinde de görülür, meselâ, “Mani Büyük Duası”nda:

Apam birök muniteg
Arıg nomug nomlar kodmasar
Amtıkategi yirtinçü
Alkınmazmu erti tınlıĝlar

Bu dörtlüğün iki son satırında devrikleme vardır. Sözlerin doğru sırasıyla bu satırlar başka türlü görünmelidirler:

Yirtinçü amtıkategi
Tınlıĝlar alkınmazmu erti

Devrikleme, başlangıçtaki sesin tekrarlanması için yapılmıştır. Bu, incelenen usulün kasten işlenmiş olmasını tanıtıyor.

Aliterasyon, özellikle başlangıçtaki aliterasyon, eski Türklerin şiir ses yapısı hakkında esaslı estetik tasavvurlarının gerçekleşmesidir. Bu estetiğin izleri Sultan Veled’in Türkçe gazellerinde çok, Farsça gazellerinde azdır. Bu tanıtıyor ki Sultan Veled’in Türk manzumelerinin ses yapısı büyük derecede Arap-Fars değil eski Türk şiir sanatının düzgülerine uyar.

2) Konya şairinin kelime hazinesinin incelenmesi özel bir ilgi çekiyor. Çünkü onun manzumeleri, sofî fikirleri Türkçe yorumlamak için yazılmıştı. Tasavvufun bu Türkçe tefsirinin bazı mecazlarını inceleyip onların felsefî anlamını meydana çıkarmak istiyordum.

Sultan Veled’in Türkçe şiirlerinin tam metninde üç mecaz var: ‘nur’, ‘güneş’ (gün), ‘ay’. Tabii dilde bu değişik sözlerdir. Konya sofîsinin şiir dilinde bu sözlerin niteliği değişir.

Birinci seviyedeki şiir dilinde (metnin gerçekçi kavranıldığı zaman) bu sözlerin sade, normal manası var:

Veled sini güneşden bellü gördi
Nice andan sırunı gizleyesin?
Karanu kalmaya anda ki bu ay
Karanuyı nurila taşra yitti

'Nur' sözü 'güneş' ve 'ay' sözlerinin genel fonksiyonu olarak anlaşılır:

Nur eger ola gözünde nur göre
Güneşin nuri ana gele dura

Böylelikle, birinci seviyedeki şiir dilinde 'nur, güneş, ay' sözleri genel anlamsal alanda bulunup kendi manasını taşıyorlar.

İkinci seviyedeki şiir dilinde (metnin metafizik kavranıldığı zaman) bu üç mecazın manası bambaşkadır. Burada sofilerin sunî ve gizli dili dinî ve felsefî seviyede çağrışımları yapar. Bu gizli dilin şifresini açmağa şu beyt elverir:

Tenri kendü nurını ana verür
Ol nur ile Tenri'yi bellü görür

Burada 'nur' kelimesi 'Tenri' fonksiyona gelir (Tenri nuri). Bu fonksiyon yüzünden mana aktarılması ileri gelir. Neticesinde 'nur' sözü 'Tenri' manasını kazanıp ikinci seviyedeki dilde Tanrı simgesi olarak işler, örneğin:

Yimek içmek behište nurdandur
Hoşlğm uçmak içre hurdandur

Burada 'nurdandur' ifadesi 'Tanrı'dan olarak kavranılmalıdır. Gerçekten de, sözünün bu manası "Mirat-i uşak" adlı sofî sözlüğünde vardır. Bu sözlük 'nur' sözünü "varlğm kaynağı olan ilahî töz" olarak manalandırıyor.

Sultan Veled'in Türkçe manzumelerindeki 'Tenri nuri', 'güneş nuri', 'ay nuri' ifadelerinin kullanılmasının çözümlenmesi gösterdi ki şairin bilinci 'Tenri' sözünün manasını 'güneş' ve 'ay' sözlerine aktarıyor. Konya sofisinin bilincinde bu sözler kendi manasını kaybediyorlar. Sultan Veled'in Türk manzumelerinde ikinci seviyedeki dilde 'Tenri-nur-güneş-ay' sözleri anlamdaştırılır. Şair onları bir Tanrı simgesi olarak kullanıyor. Bu mecazlı beytlerin ikinci seviyedeki dilde dinî tefsiri var. Bu metafizik seviyede gerçek yok, yalnız simgeler var. Bunun için metnin kavranışı simgesel olur. O hâlde beyitten yalnız soyut dinî fikir alınabilir;

Nurı birdür mumların ger yüz isâ
İki göre her kim ol ussuz isâ

— Bu beytin birinci seviyedeki dilde yorumu şudur:

Yüz mumların nuru birliktür, ikili, yüzlü değildir,

— İkinci seviyedeki dilde yorumu şudur:

Tanrı birdür, onun belirmeleri de çoktur,
Yalnız deli, dünya ile Tanrı'nın değişik şeyler olduğunu sanır.

Bununla beraber şunu kaydetmek önemlidir. Hem sufî sözlüklerde hem de Celaleddin Rumî'nin şiirinde “ay” mecazı Tanrı simgesi olarak yoktur. ‘Ay’ın ‘Tanrı’ simgesi olarak kullanılması, bence, eski Türk şiir geleneğinin etkisi altında meydana gelir. Bu geleneği Balasagunlu Yusuf’un “Kutadgu Bilig”inde görüyoruz. Örneğin, şahsın isminde (Aytoldı). Kaşgarlı Mahmud’un “Divan”ında ‘ay’ mecazı Türk folklorunun merkezî bir mecazıdır. İ. V. Stebleva bunu iyi gösterdi. Bundan başka Sultan Veled’in Türk şiirinde ‘ay’ ve ‘güneş’ mecazları bir birlik teşkil ederler. Bilindiği gibi Fars edebiyatında bu mecazlar birbirine karşı tutulur.

İncelenen üç mecazın daha bir değişik manası, üçüncü seviyedeki şiir dilinde var (bütün metnin metafizik simgeleri kapsayarak yine gerçekçi kavranıldığı zaman). Simgesel mananın ikinci aktarılması meydana gelir. Metafizik vasıflar gerçeğe aktarılır. Sonuç olarak, gerçek dünya ile metafizik dünya bir bütün olur. Önümüzde bütünlüğün sufî asıl kavrayışı olan tevhiddir. Sufî tevhid iki karşıtlık kaynaştırmaktadır. Tanrı vasıfları gerçeğe aktarılır. Şu hâlde gerçek dünyanın ve gerçek insanın tanrılaştırılması meydana gelir. Bundan dolayıdır ki Mansur Hallac ve İmadeddin Nesimî idam edilmişti. Böyle yorumun örneğini şu beyit verir:

Gözüzü Tenri açarsa bini
Göresiz eyle ki görürsüz *günü*

— demek ki:

Tanrı gözünüzü açarsa beni Tanrı gibi göreceksiniz. Bu yorum, beytin bîhaberlere gizli olan manasını meydana çıkarıyor. Bu mana, tasavvufun “Tanrıdan başka hiç bir şey yok” öğretisine uygundur.

Böylelikle Sultan Veled’in şiir kelime hazinesi üç değişik seviyede işler. Bunun için bir beytin bazen dört manası var:

Ay bigi âlemde aydınlık verir
Yüzi nurından karanlık varur

1. mana: Bir şey ay gibi parlıyor, bunun için karanlık yok (burada 'ay' basit bir teşbihtir).
2. mana: Kimse (mesela, sevgili) hayatıma ay gibi nur ile güzellik verir, onun güzelliğinden hayatım sevinçli olur (burada 'ay' – mecazî bir teşbihtir).
3. mana: Gerek ay dünyaya ışık doldurur, gerek Tanrı dünya'ya ilahî töz doldurur, Tanrının ilahî tözünden var olmamanın karanlığı yok olur (burada 'ay'–simgedir).
4. mana: Bu adam Tanrı gibi dünyaya ilahî töz doldurur, bu adamın ilahî tözünden bilgisizliğin karanlığı yok olur, ilahî aydınlama gelir (burada 'ay' sufi bir simge, bununla beraber hatırlayalım ki Budda "aydınlanmış" demektir).

Metnin böyle çok anlamlı olması Celaleddin Rumî'nin de şiirlerine özgüdür. Bilindiği gibi, Celaleddin Rumî herkes , has u âm kendi ruhî gıdayı almalıdır diye sanıyordu.

Sultan Veled'in Türk şiirinde önce gelen Türk edebiyatının fikrî geleneği iyi görülür. Sultan Veled'in şiirlerini Balasagunlu Yusuf'un şiirleriyle karşılaştırarak bu geleneğin unsurlarını görebiliriz.

Burada aynı konular var:

1. Zenginlik fanidir, bunun kıymeti yok, yalnız söz fani değildir kıymeti çoktur:

SV: Uslu kişinin malı sözler olur
Malını verir bu sözleri alır

Mal toprakdur bu sözler can durur
Uslular andan kaçar bunda durur

Söz kalur bakı tavar fani olur
Diriyi tut koğıl anı kim ölür

BY: To-ğuş ölür kör kalır belgü söz
Sözüng edgü sözle özüng ölgüsüz

Kümuş kalsa altun meningdin sanga
Anı tutmagıl sen bu sözke tenge

Kümüş işke tutsa tüker alkanır
Sözüm işke tutsa kümüş kazganur

Kişidin kişike kumaru söz ol
Kumaru sözüg tutsa asgı yüz ol

2. Diğer bir konu-bütün insanların eşitliği:

SV: Ne ki varsa ölür ol bir can kalur
Ol cihanda kul ila sultan kalur

Kul u sultan bir durur iki değül
Ol sera içre bir olur beg ü kul

BY: Toğuşlı ölür ök sedük can barur
Kerek bek kerek kul ne savçı kalur

Burada aynı mecazlar var:

1. Yay gibi eğilmiş adam:

SV: Ne okgur bu ne ok kim değdi sinden?
Binüm boyum sünüydi şimdi yaydur.

BY: Bodum erdi ok teg köngü erdi ya
Köngül kılgu ok teg bodum boldı ya
Kadıng teg bodum erdi ok teg köni tüz
Ya teg egri boldı egildim tögittim

2. Sabır ile ümit fikrini taşıyan kapalı kapı mecazı:

SV: Veled yüzünü gördi geldi kapıya durdı
Ayttı ki: "gele ol kim sini öpevem bir gün"
Veled evine vardı tapuya
Kapısı açılmaz ben ne edevem?
Karnum açdur, karnum açdur, karnum aç
Rahmet atgil, Tenri, bana kapu aç.

BY: Apang irse devlet yapulsa kapug
Serinse yana işi iltür kamug
Bayat fazlı kolgı kerek kul kamuk
Bayat fazlı bolsa açıldı kapug

3. Can bağ ile benzetmesi:

SV: Ne yağmurdur ki yağdı can üzerene
Ki candan bin gülaf bin bağ bitti

BY: Kişi köngli bağ ol yaşargu suvı
Bu begler sözi birle edgü savı

4. Ay ve güneş mecazı. O, Sultan Veled'in şiirinde Tanrı simgesidir. Ayın ve güneşin bir mecaza birleştirilmesi genel Türk geleneğinin bir unsurudur, örneğin:

SV: Ölmedin tiz ölün ağun göge
Kimsizi ay ile güneş öge
Ey ay u güneş kolun aldın canımı bugün
Ger bir bakasen bana eksük ne ola sinden

BY: Amulluk kerek erke kılkı ongay
Örüklük kerek begke toğsa kün ay
Ongay evrilür emdi evren sanga
Tilekçe toğar ay kün ödlele tonga

5. Güneşin gece görünmesi diye simgesel bir mecaz Mevlevî şiirinde çok yaygındır. Sultan Veled de bu simgeyi kullanıyor. Aynı simge sufî olmıyan "Kutadgu Bilig"de de vardır:

SV: Bunda buldılar erenler bil bunu
Dün içinde gördüler bellü günü

BY: Karangkuda erdim yaruttı tünüm
Tünerikte erdim togurdı künüm

Demek ki bu simge Mevlevî şiirinden önce eski Türk Edebiyatında ortaya çıktı.

Konya şairinin Türk manzumelerinde önce gelen Türk Edebiyatının unsurlarını görüyoruz. Bu, Karahanlılar çağında (932-1212) Orta Asya'da mevcut olmuş Türk Edebiyatıdır. Zeynep Korkmaz'ın pek doğru fikrine göre edebî gelenek bakımından Orta Asya ile Anadolu'yu ayırmak mümkün değildir.

Sultan Veled'in Türkçe şiirinde çok az yabancı kelimeler vardır. Bu, şairin kelime hazinesinin çok önemli bir niteliğidir. O zamanın şairleriyle kıyasla Sultan Veled'in Türkçesi en arıdır. Onun Türk manzumelerinde sözlerin yüzde yetmiş-seksenini öz Türkçe kelimeler teşkil ediyor. Bu, şairin kendi dilinin

ulusal arılığını bile bile arzu ettiğini gösteriyor. Konya şairi Türk kültür ve edebiyat geleneğine bile bile yönelmişti.

3) Sultan Veled'in şiir söz dizimi. Şairin söz dizimi usulleri kadim Türk halk şiirine özgüdür. Bu usuller Türk halk edebiyatında heyecanlı şiirsel söylevin esas belirtisidir. Bu usuller, her şeyden önce sözdizimsel tekrar ile koşutluktur. Onların esasında örneğin, "*Bakma bana, bakma bana,...*" matlalı gazel yapılmış. Söz dizimi koşutluğu bu gazelin mısralarını iki bakışık parçaya ayırmıyor:

Ger bini sen gey göresen // gendüzünü bay görecen
Anda yakın rahmandur // bunda yakın şeytandır

Ana ve iç akustik kafiyesi sayesinde böyle bir mısra ikizli olur. Sonuç olarak böyle bir beyit dörtlük olur. Bu beytde, bu dörtlüğe Türk folklorunun özellikleri özgüdür. Sultan Veled'in Türk gazelleri ve Kaşgarlı Mahmud'un "Divan"ındaki dörtlüklerini karşılaştırırken bunu açıkça görebiliriz:

SV:

KM

Ger bini sen gey göresen
Gendüzünü bay göresen
Ne nese kim ister isen
Sana gele sana gele
Ben ki ana aşıkvam
Uslu iken delüvem
Delü gibi ırlarvam
Taralalla taralalla

Telim başlar yuvaldım
Yağı andın yavaldım
Küçi anın kevildim
Kılıç kınka küçün sığdı
Anun ışın keçürdüm
Eşin yime kaçurdum
Ölüm otın içürdüm
İçti bolub yüzi töri

Bu şiirlerin söz dizimsel kompozisyonu aynıdır. Bu kadim Türk halk şiirinin söz dizimidir.

Konya hürmetli şeyhi sezmiş ki, "Türk kulağı" klâsik gazelin uzun beyitini şiir algılaması olarak kavramıyor. "Türk kulağının" gazelde şiir algılaması için Sultan Veled kendi Türk gazellerinde folklor söz dizimsel usulleri vasıtasıyla ara ve iç akustik kafiyesini yapıyor. Şair kendi Fars gazellerinde hiç öyle bir şey yapmıyor. Aynı usullere Yunus Emre de başvurur.

Böylelikle Sultan Veled söz dizimsel seviyede de gazele has olmıyan şiir belirtilerini kendi gazellerine ithal ediyor. Fakat bu belirtiler Türk folkloruna has olup "Türk kulağına" mutattılar. Bilinen unsurların yeni bir ahengi Türk gazelini yaratıyor.

Klâsik Türk Edebiyatında Sultan Veled'den ve Yunus Emre'den önce Balasagunlu Yusuf bu usulü kullandı. Onun "Kutadgu Bilig"inin son parçaları gazel olarak yazılmıştı. Yusuf Has Hacib oldukça sık ara ve iç akustik kafiyesini yaratıp mısrayı iki parçaya böler. Bildiriye alınan örnekler gösteriyorlar ki Yusuf'un ve Sultan Veled'in Türkçe şiirinin yapılışı aynıdır:

BY: Kıçıklık keçürdüm yigitlik yitürdüm
           Künüm çeliledim özümni çökittim
           Yimek içmek erse yidim içtim ud teg
           Tilik sürmek erse tümen tog tozittim

.....

Atım bilmesünler mini körmesünler
 Tilep bulmasunlar sözümni keseyi
 Çadan teg tikerler çibun teg sorarlar
 Köpek teg ürerler kayusın urayı

SV: Ulu, giçi sini sever, sini ister, sözün söyler
           Güneş gibi yüzün togar, kamu alem nurun toldı
           Halayıklar canı seçün, bu dünyadan berü kaçun
           Gözi açun, gözi açun, görün Tenri neler kıldı

.....

Yeni koyuban gidevüz, bu halayıkı koyavuz
 İsinün yolın dutavuz, yokaru göge agavuz
 Oları ki biz kıravuz, girü canların verevüz
 Ol eli ki biz yıkavuz, girü anı biz yapavuz

Sonuç olarak, Sultan Veled'in Türkçe şiirlerinin esasını eski çağlardan gelen Türk şiir geleneği ile onun kendi estetik tasavvurları teşkil eder hükmüne varabiliriz.